

**МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ КОГЕРЕНТНОЇ ДЕМОДУЛЯЦІЇ
АДИТИВНОЇ СУМШІ СИНХРОННИХ ВЗАЄМНОЗАВАЖАЮЧИХ
ЦИФРОВИХ СИГНАЛІВ З МІНІМАЛЬНОЮ ЧАСТОТНОЮ
МАНІПУЛЯЦІЄЮ**

*Єрохін В. Ф., д.т.н., професор; Пелешок Є. В. науковий співробітник
Інститут спеціального зв'язку та захисту інформації
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут» м. Київ, Україна*

При розробці сучасних радіозасобів актуальною залишається проблема ефективного використання радіочастотного ресурсу. В реальних умовах прийом радіосигналів здійснюється, як правило, в умовах впливу навмисних або ненавмисних завад, включаючи структурні, що обумовлено обмеженістю радіочастотного ресурсу та зростанням кількості та потужності випромінювань різноманітного походження.

Для забезпечення передачі даних в обмеженій смузі частот широко застосовуються цифрові сигнали (ЦС) з мінімальною частотною маніпуляцією (МЧМ). Сигнал з МЧМ може бути представлений як сума двох двійкових взаємно ортогональних попарно протилежних сигналів, оптимальний когерентний прийом якого має завадостійкість навіть дещо вищу, ніж у випадку класичної чотирьохпозиційної фазової маніпуляції [1].

Нехай сигнал з МЧМ має індекс маніпуляції, що дорівнює 0,5. На k -му тактовому інтервалі такий сигнал (у загальному випадку сигналів може бути більше одного) представляється наступним виразом [1, 2]:

$$S_i(\hat{r}_{ik}, t) = A_i \cos(\omega_0 t + \hat{r}_{ik} \Omega_D t + \varphi_{ik} + \varphi_{i0}), \quad t \in [t_{k-1}, t_k), \quad (1)$$

де A_i – амплітуда сигналу з МЧМ; $\Omega_D = \frac{\pi}{2T}$ – девіація частоти; T – тривалість тактового інтервалу; ω_0 – частота несівної; $\hat{r}_{ik} = -(-1)^{r_{ik}}$, $\hat{r}_{ik} = \overline{1, -1}$, $r_{ik} = \overline{0, 1}$, $\forall i = \overline{1, M}$, $k = 1, 2, 3, \dots$ – дискретний параметр (ДП); M – кількість синхронних по тактовим точкам сигналів з МЧМ; $\varphi_{ik} = \frac{\pi}{2} \sum_{j=1}^{k-1} \hat{r}_{ij} - \frac{(k-1)\pi}{2} \hat{r}_{ik} = -\frac{\pi}{2} \sum_{j=1}^{k-1} (-1)^{r_{ij}} + \frac{(k-1)\pi}{2} (-1)^{r_{ik}}$ – фаза сигналу на k -му тактовому інтервалі; φ_{i0} – початкова фаза.

З (1) видно, що сигнал з МЧМ залежить від значень інформаційного символу не тільки на k -му тактовому інтервалі, але і від його значень на всіх попередніх інтервалах [1,2]. За два будь-яких сусідніх інтервали фаза сигналу змінюється на $\pm\pi$ або не змінюється. Таким чином, при обробці вхідного спостереження на одному тактовому інтервалі будемо мати справу з демодуляцією ортогональних сигналів, а при обробці на інтервалі

$2T$ – протилежних.

Модель вхідного спостереження для випадку, коли в каналі присутні два взаємно синхронних по тактовим точкам МЧМ – сигнали має вигляд:

$$y(t) = -(-1)^{r_1^{\text{п}}} S_{11}(t \in [2kT, 2(k+1)T]) - (-1)^{r_1^{\text{н}}} S_{12}(t \in [(2k-1)T, (2k+1)T]) - (-1)^{r_2^{\text{п}}} S_{21}(t \in [2kT, 2(k+1)T]) - (-1)^{r_2^{\text{н}}} S_{22}(t \in [(2k-1)T, (2k+1)T]) + n(t), \quad (2)$$

де $r_1^{\text{п}}$, $r_2^{\text{п}}$ – ДП на парних тактових інтервалах корисного сигналу та завади відповідно; $r_1^{\text{н}}$, $r_2^{\text{н}}$ – ДП на непарних тактових інтервалах корисного сигналу та завади відповідно; $S_{11}(t)$, $S_{12}(t)$ – квадратурні складові корисного МЧМ – сигналу, що відповідають значенням його ДП на парних ($\hat{r}_1^{\text{п}}$) та непарних ($\hat{r}_1^{\text{н}}$) тактових інтервалах відповідно; $S_{21}(t)$, $S_{22}(t)$ – квадратурні складові заважаючого МЧМ – сигналу, що відповідають значенням його ДП на парних ($\hat{r}_2^{\text{п}}$) та непарних ($\hat{r}_2^{\text{н}}$) тактових інтервалах відповідно; $n(t)$ – адитивний білий гаусівський шум.

В результаті розробки аналітичної моделі когерентної демодуляції синхронних по тактовим точкам взаємозаважаючих ЦС з МЧМ було отримано правило прийняття рішення про переданий ДП на парних тактових інтервалах корисного сигналу з МЧМ:

$$r_1^{\text{п}*} = \text{rect} \left[b_1^{\text{п}} - \text{Arth}(\text{th}b_2^{\text{п}} \text{th}2R^{\text{п}}) - \text{Arth}(\text{th}b_2^{\text{н}1} \text{th}2R_1^{\text{н}}) - \text{Arth}(\text{th}b_2^{\text{н}2} \text{th}2R_2^{\text{н}}) \right], \quad (3)$$

$$\begin{aligned} \text{де } b_1^{\text{п}} &= \frac{2}{N_0} \int_{2kT}^{2(k+1)T} y(t) S_{11}(t) dt; & b_2^{\text{п}} &= \frac{2}{N_0} \int_{2kT}^{2(k+1)T} y(t) S_{21}(t) dt; \\ b_2^{\text{н}1} &= \frac{2}{N_0} \int_{(2k-1)T}^{(2k+1)T} y(t) S_{22}(t) dt; & b_2^{\text{н}2} &= \frac{2}{N_0} \int_{(2k+1)T}^{(2k+3)T} y(t) S_{22}(t) dt; \\ R^{\text{п}} &= \frac{1}{N_0} \int_{2kT}^{2(k+1)T} S_{11}(t) S_{21}(t) dt; & R_1^{\text{н}} &= \frac{1}{N_0} \int_{2kT}^{(2k+1)T} S_{11}(t) S_{22}(t) dt; \\ R_2^{\text{н}} &= \frac{1}{N_0} \int_{(2k+1)T}^{2(k+1)T} S_{11}(t) S_{22}(t) dt. \end{aligned}$$

Відповідно, правило прийняття рішення про переданий ДП корисного сигналу з МЧМ на непарних тактових інтервалах:

$$r_1^{\text{н}*} = \text{rect} \left[b_1^{\text{н}} - \text{Arth}(\text{th}b_2^{\text{н}} \text{th}2R^{\text{н}}) - \text{Arth}(\text{th}b_2^{\text{п}1} \text{th}2R_1^{\text{п}}) - \text{Arth}(\text{th}b_2^{\text{п}2} \text{th}2R_2^{\text{п}}) \right], \quad (4)$$

$$\text{де } b_1^{\text{н}} = \frac{2}{N_0} \int_{(2k-1)T}^{(2k+1)T} y(t) S_{12}(t) dt; \quad b_2^{\text{н}} = \frac{2}{N_0} \int_{(2k-1)T}^{(2k+1)T} y(t) S_{22}(t) dt;$$

$$b_2^{n1} = \frac{2}{N_0} \int_{2(k-1)T}^{2kT} y(t) S_{21}(t) dt; \quad b_2^{n2} = \frac{2}{N_0} \int_{2kT}^{2(k+1)T} y(t) S_{21}(t) dt;$$
$$R^H = \frac{1}{N_0} \int_{(2k-1)T}^{(2k+1)T} S_{12}(t) S_{22}(t) dt; \quad R_1^H = \frac{1}{N_0} \int_{(2k-1)T}^{2kT} S_{12}(t) S_{21}(t) dt;$$
$$R_2^H = \frac{1}{N_0} \int_{2kT}^{(2k+1)T} S_{12}(t) S_{21}(t) dt.$$

Синтезована модель може знайти застосування при розробці модемних компенсаторів, що забезпечать повторне використання частотного ресурсу при МЧМ, а також при розробці перспективних заводо захищених засобів радіозв'язку, адаптивних до сигнально-заводової обстановки.

Перелік посилань

1. Аджемов С. С. Перспективы применения частотно-манипулированных сигналов с непрерывной фазой / С. С. Аджемов, Г. Ц. Кастейянос, Н. И. Смирнов // Зарубежная радиоэлектроника. – 1987. – № 9. – С. 3–9.

2. Константинов П. А. Оптимальный прием детерминированных сигналов с минимальной частотной манипуляцией / П. А. Константинов, А. А. Парамонов, Д. Н. Яманов // Изв. вузов МВ и ССО СССР. Радиоэлектроника. – 1983. – Т. 26, № 11. – С. 30–35.

Анотація

Запропонована математична модель компенсаційної процедури когерентної демодуляції синхронних взаємозаважаючих цифрових сигналів з мінімальною частотною маніпуляцією.

Ключові слова: когерентна демодуляція, синхронні цифрові сигнали, мінімальна частотна маніпуляція.

Аннотация

Предложена математическая модель компенсационной процедуры когерентной модуляции синхронных взаимно мешающих цифровых сигналов с минимальной частотной манипуляцией.

Ключевые слова: когерентная демодуляция, синхронные цифровые сигналы, минимальная частотная манипуляция.

Abstract

The mathematical model of the compensation procedure of coherent demodulation synchronous mutually interfering digital signals with minimum shift keying is proposed.

Keywords: coherent demodulation, synchronous digital signals, minimum frequency-shift keying.